

Dokument s plenarne sjednice

A9-0430/2023

12.12.2023

IZVJEŠĆE

o rodnim aspektima povećanja troškova života i utjecaja energetske krize
(2023/2115(INI))

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost

Izvjestiteljica: Alice Kuhnke

SADRŽAJ

	Stranica
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	3
OBRAZLOŽENJE	18
PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE OD KOJIH JE IZVJESTITELJICA PRIMILA INFORMACIJE	21
INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU	22
POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU	23

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o rodним aspektima povećanja troškova života i utjecaja energetske krize (2023/2115(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članak 2., članak 3. stavak 1. i članak 3. stavak 3. Ugovora o Europskoj uniji,
- uzimajući u obzir članke 8., 9., 10., 119., 122., 127., 151., 153. stavak 2., 156., 157., 191. i 194. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima, a posebno njezine odredbe o socijalnim pravima i ravnopravnosti žena i muškaraca,
- uzimajući u obzir Program održivog razvoja UN-a do 2030., načelo da „nitko ne smije biti zapostavljen”, a posebno cilj br. 1 održivog razvoja o iskorjenjivanju siromaštva, cilj br. 5 održivog razvoja o postizanju rodne ravnopravnosti i poboljšanju životnih uvjeta za žene te cilj održivog razvoja br. 8 o postizanju održivog gospodarskog rasta,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 5. ožujka 2020. naslovljenu „Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025.”(COM(2020)0152),
- uzimajući u obzir Direktivu 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ¹,
- uzimajući u obzir Direktivu 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ²,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora³,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU⁴,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost⁵,

¹ SL L 211, 14.8.2009., str. 94.

² [SL L 315, 14.11.2012., str. 1.](#)

³ [SL L 328, 21.12.2018., str. 82.](#)

⁴ [SL L 158, 14.6.2019., str. 125.](#)

⁵ [SL L 57, 18.2.2021., str. 17.](#)

- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2023/970 Europskog parlamenta i Vijeća o jačanju primjene načela jednakih plaća muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i provedbenih mehanizama⁶,
- uzimajući u obzir Preporuku Komisije (EU) 2023/2407 od 20. listopada 2023. o energetsom siromaštvu,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. svibnja 2022. o društvenim i gospodarskim posljedicama ruskog rata u Ukrajini na EU – jačanje sposobnosti EU-a za djelovanje⁷,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 05. srpnja 2022. o siromaštvu žena u Europi⁸,
- uzimajući u obzir tematsko izvješće Europskog revizorskog suda od 26. svibnja 2021. naslovljeno „Uključivanje rodno osviještene politike u proračun EU-a: vrijeme je da se riječi pretoče u djela”⁹,
- uzimajući u obzir Preporuku Komisije (EU) 2020/1563 od 14. listopada 2020. o energetsom siromaštvu¹⁰,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 14. listopada 2020. naslovljenu „Val obnove za Europu – ozelenjivanje zgrada, otvaranje radnih mjesta, poboljšanje života” (COM(2020)0662),
- uzimajući u obzir podatke Međunarodne agencije za energiju o cijenama energije i porezima za krajnju potrošnju¹¹,
- uzimajući u obzir izvješće Međunarodnog monetarnog fonda iz listopada 2022. naslovljeno „The Fog of War Clouds the European Outlook” (Magla rata zamagljuje europsku perspektivu)¹²,
- uzimajući u obzir studiju Eurostata iz 2022. naslovljenu „Living conditions in Europe” (Životni uvjeti u Europi)¹³,
- uzimajući u obzir informativni dokument Eurostata od 10. veljače 2022. naslovljen „Energy prices on the rise in the euro area in 2021.” (Cijene energije u porastu u europodručju u 2021.)¹⁴,
- uzimajući u obzir izvješće Eurofounda od 28. listopada 2022. naslovljeno „The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses –

⁶ [SL L 132, 17.5.2023., str. 21.](#)

⁷ [SL C 479, 16.12.2022., str. 75.](#)

⁸ [SL C 47, 7.2.2023., str. 2.](#)

⁹ [Europski revizorski sud, „Uključivanje rodno osviještene politike u proračun EU-a: vrijeme je da se riječi pretoče u djela”, 26. svibnja 2021.](#)

¹⁰ [SL L 357, 27.10.2020., str. 35.](#)

¹¹ [Međunarodna agencija za energiju „End-Use Prices Data Explorer” \(Alat za pretraživanje podataka o cijenama krajnje potrošnje\), 28. travnja 2023.](#)

¹² [Međunarodni monetarni fond, „The Fog of War Clouds the European Outlook”, listopad 2022.](#)

¹³ [Eurostat, „Living conditions in Europe”, 2022.](#)

¹⁴ [Eurostat, „Energy prices on the rise in the euro area in 2021”, 10. veljače 2022.](#)

Background paper” (Krizna troškova života i energetska siromaštvo u EU: društveni utjecaj i politički odgovori – popratni dokument)¹⁵,

- uzimajući u obzir posljednje izvješće Eurofounda „Living and Working in Europe” (Živjeti i raditi u Europi) iz proljeća 2023.,
- uzimajući u obzir indekse rodne ravnopravnosti Europskog instituta za ravnopravnost spolova za 2021. i 2022.^{16,17},
- uzimajući u obzir istraživanje Eurobarometra iz jeseni 2022.¹⁸,
- uzimajući u obzir istraživanje Svjetskog gospodarskog foruma od 26. siječnja 2023.¹⁹,
- uzimajući u obzir studiju naslovljenu „Gender perspective on access to energy in the EU” (Rodna perspektiva o pristupu energiji u EU-u), koju je 18. prosinca 2017. objavila Glavna uprava za unutarnju politiku Unije²⁰,
- uzimajući u obzir kratko izvješće naslovljeno „Gender Aspects of Energy Poverty” (Rodni aspekti energetske siromaštva), koju je objavila Glavna uprava za unutarnju politiku Unije 1. ožujka 2023.²¹,
- uzimajući u obzir studiju naslovljenu „The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package” (Rodna dimenzija i utjecaj paketa „Spremni za 55 %”), koju je 6. prosinca 2022. objavila Glavna uprava za unutarnju politiku²²,
- uzimajući u obzir kratko izvješće naslovljeno „Energy poverty in the EU” (Energetska siromaštvo u EU-u), koje je 18. rujna 2023. objavila Glavna uprava za unutarnju politiku²³,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. rujna 2020. o maksimalnom iskorištavanju potencijala za energetska učinkovitost fonda zgrada EU-a²⁴,
- uzimajući u obzir mišljenje Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost od 12. svibnja 2022. o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o energetska učinkovitosti,

¹⁵ [Eurofound, „The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper”, listopad 2022.](#)

¹⁶ [Europski institut za ravnopravnost spolova \(EIGE\), Indeks rodne ravnopravnosti za 2021.](#)

¹⁷ [EIGE, Indeks rodne ravnopravnosti za 2022.](#)

¹⁸ [Europska unija, „EP Autumn 2022 Survey: Parlemeter” \(Istraživanje EP-a iz jeseni 2022.: Parlemeter\), siječanj 2023.](#)

¹⁹ [Svjetski gospodarski forum \(WEF\), „This is why women are bearing the brunt of the cost of living crisis, according to research” \(Istraživanja pokazuju zašto žene snose najveći teret krize troškova života\), siječanj 2023.](#)

²⁰ [Europski parlament, Glavna uprava za unutarnju politiku Unije, Resorni odjel za prava građana i ustavna pitanja, Gender perspective on access to energy in the EU, 18. prosinca 2017.](#)

²¹ [Europski parlament, Glavna uprava za unutarnju politiku Unije, Resorni odjel za prava građana i ustavna pitanja, „Gender Aspects of Energy Poverty” \(Rodni aspekti energetske siromaštva\), 1. ožujka 2023.](#)

²² [Europski parlament, Glavna uprava za unutarnju politiku, Resorni odjel za prava građana i ustavna pitanja, „The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package”, 6. prosinca 2022.](#)

²³ [Europski parlament, Glavna uprava za usluge parlamentarnih istraživanja, „Energy poverty in the EU”, 18. rujna 2023.](#)

²⁴ [SL C 385, 22.9.2021., str. 68.](#)

- uzimajući u obzir izvješće Odbora za razvoj od 7. travnja 2021. o utjecaju klimatskih promjena na ranjivo stanovništvo zemalja u razvoju i mišljenje Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost od 2. listopada 2020.,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. veljače 2021. o smanjenju nejednakosti s posebnim naglaskom na siromaštvu unatoč zaposlenju²⁵,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 21. siječnja 2021. o pristupu pristojnim i cjenovno pristupačnim mogućnostima stanovanja za sve²⁶,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. prosinca 2021. o provedbi Direktive o energetske svojstvima zgrada²⁷,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 3. listopada 2023. o osiguravanju europskog prometa koji je prilagođen potrebama žena²⁸,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost (A9-0430/2023),
- A. budući da je od 2021. inflacija naglo porasla, u prvom redu zbog visokih troškova energije i hrane te da je dodatno pogoršana neopravdanim ruskim agresivnim ratom protiv Ukrajine²⁹; budući da se ne očekuje da će se plaće povećavati jednako brzo kao inflacija, što dovodi do krize troškova života; budući da ova kriza ozbiljno ugrožava egzistenciju, zdravlje, dobrobit, ekonomsku neovisnost i pristup stanovanju žena, a istodobno ograničava njihovu kupovnu moć i sposobnost za kupnju osnovnih potrepština, kao što je hrana, čime im se onemogućuje pristojan životni standard;
- B. budući da su cijene u EU-u od listopada 2021. općenito porasle za 11,5 %, pri čemu su se osobito povećale cijene hrane, a da se u listopadu 2022. inflacija popela na 17,8 %; budući da se u skladu s makroekonomskim projekcijama ESB-a za europodručje iz rujna 2023. prosječna inflacija za 2023. procjenjuje na 5,6 %, što je korekcija prema gore u odnosu na prethodne projekcije; budući da prema Eurofoundu povećanja nominalnih plaća 2023. u mnogim državama u mnogim slučajevima nisu bila dostatna za održavanje kupovne moći radnica;
- C. budući da su pandemija bolesti COVID-19, kriza povećanja troškova života i rat protiv Ukrajine produbili već postojeću krizu i nesigurne radne i životne uvjete s kojima se suočavaju brojne žene; budući da rodno uvjetovane posljedice takvih kriza dodatno perpetuiraju sustavne rodne nejednakosti u više sektora;
- D. budući da su žene u svojoj raznolikosti nerazmjerno pogođene posljedicama krize zbog povećanja troškova života jer su često među najsiromašnijima u populaciji i čine

²⁵ [SL C 465, 17.11.2021., str. 62.](#)

²⁶ [SL C 456, 10.11.2021., str. 145.](#)

²⁷ [SL C 251, 30.6.2022., str. 58.](#)

²⁸ [Usvojeni tekstovi, P9_TA\(2023\)0339.](#)

²⁹ [Eurostat, „Energy prices on the rise in the euro area in 2021” \(Cijene energije u porastu u europodručju u 2021.\), 10. veljače 2022.](#)

70 % od 1,3 milijarde ljudi³⁰ koji žive u siromaštvu; budući da su žene kontinuirano u nepovoljnom položaju zbog strukturnih i kulturnih čimbenika, kao što su tradicionalne rodne norme;

- E. budući da su žene prekomjerno zastupljene među osobama čiji su poslovi nesigurni ili fleksibilni, koji rade na temelju netipičnih i fleksibilnih ugovora (rad na nepuno radno vrijeme, privremeni rad, neformalni rad) i koje primaju minimalnu plaću; budući da žene usto obično imaju niže prihode i manju imovinu zbog razlika u plaćama i mirovinama te je stoga vjerojatnije da će prijaviti poteškoće u podmirivanju životnih troškova kao i da i dalje snose nerazmjeran teret neplaćenog pružanja skrbi, zbog čega imaju manje sredstava za zaštitu od negativnih učinaka krize povezanih s troškovima života; budući da su žene također posebno pogođene vremenskim siromaštvom, koje se definira kao nedostatak vremena kojim osoba raspolaže za odmor i slobodno vrijeme nakon što se u obzir uzme vrijeme potrošeno na plaćeno zaposlenje i neplaćeni rad te da ne mogu smanjiti broj radnih sati a da ne zapadnu (još dublje) u siromaštvo;
- F. budući da žene obično „amortiziraju siromaštvo” jer snose glavnu odgovornost i psihički teret planiranja, kupnje i pripreme hrane za svoje obitelji kao i koordinacije raznih drugih poslova skrbi i kućanskih poslova, npr. upravljanja proračunom u siromašnim kućanstvima, te su stoga mnogo više pogođene povećanjem troškova života i energetsom krizom; budući da se ulogom primarnih skrbnika koju imaju u obitelji ženama nameće nerazmjeran dio tereta, s obzirom na to da obavljaju neplaćeni rad u području skrbi i kućanske poslove;
- G. budući da su uzastopne krize negativno utjecale na žene diljem svijeta i omele napredak u području rodne ravnopravnosti; budući da su žene posebno pogođene smanjenjem ulaganja i proračunskim rezovima u javnim uslugama kao što su obrazovanje, zdravstvena skrb, prijevoz i socijalna pomoć jer je vjerojatnije da su one zaposlene u tim javnim službama i da ovisе o njima te da će na sebe preuzeti pružanje navedenih usluga u slučaju njihova ukidanja;
- H. budući da su borba protiv diskriminacije između muškaraca i žena u pristupu zapošljavanju i radu kao i promicanje ravnopravnosti u karijeri i profesionalnim kategorijama te strukovnom osposobljavanju i plaćama od temeljne važnosti, uz istodobno jačanje rada sa zajamčenim pravima te zaštitu kolektivnog pregovaranja i sindikalnih prava;
- I. budući da je energetska kriza u Europi ukazala na potrebu za reformom europskog tržišta električne energije; budući da se indeksiranjem cijena električne energije prema cijenama plina otvorio velik prostor za špekulacije na tome tržištu, što dovodi do velikih poteškoća za poduzeća, osobito MSP-ove, i za kućanstva, posebno ona u ruralnim područjima ili ona u kojima žive osobe u ranjivom položaju, uključujući žene, koje su osobito izložene riziku; budući da su te ekonomske špekulacije doprinijele povećanju troškova energije; budući da je regulacija cijena u energetsom sektoru jedan od ključnih alata za jamčenje gospodarskih i socijalnih prava građana te za osiguravanje da svi imaju pristup električnoj energiji, grijanju i hlađenju tijekom prelaska na zelenu energiju;

³⁰ [The gender security project \(Projekt rodne sigurnosti\), „Can 70 % of the World’s Poor Celebrate International Women’s Day?” \(Može li 70 % svih siromašnih u svijetu slaviti Međunarodni dan žena?\)](#), ožujak 2022.

- J. budući da je Vijeće postiglo dogovor o reformi tržišta električne energije čiji je cilj smanjiti ovisnost cijena električne energije o nestabilnim cijenama fosilnih goriva, zaštititi potrošače od skokova cijena, ubrzati uvođenje obnovljivih izvora energije i unaprijediti zaštitu potrošača;
- K. budući da klimatske promjene i katastrofe pogoršavaju krizu zbog povećanja troškova života i da u prvom redu utječu na žene jer su one statistički gledano izložene većem riziku od siromaštva; budući da su skupine koje već žive na marginama najteže pogođene nestabilnošću energetske sustava fosilnih goriva, dok velike ekonomske skupine kao što su energetska i prehrambena poduzeća ostvaruju rekordnu dobit;
- L. budući da energetska siromaštvo predstavlja golem izazov i ozbiljan socijalni problem za EU; budući da je 2021., čak i prije aktualne krize, 6,9 % svih kućanstava u Uniji kasnilo s plaćanjem računa za komunalne usluge, a 6,4 % navelo je da ne mogu ugrijati svoje domove; budući da je 2020. gotovo 15 % svih kućanstava živjelo u domovima koji su prokišnjavali, imali oštećen krov ili probleme s truleži³¹;
- M. budući da 2022. godine više od 41 milijun Europljana nije moglo u dovoljnoj mjeri zagrijati svoje domove; budući da je taj broj jednak ukupnom broju stanovnika Grčke, Portugala, Mađarske i Švedske, što znači da te osobe moraju birati između grijanja svojih domova i kupnje hrane; budući da se procjenjuje da bi ta brojka mogla biti mnogo veća te da Opservatorij EU-a za energetska siromaštvo (EPOV) smatra da bi moglo biti pogođeno više od 50 milijuna kućanstava; budući da je energetska siromaštvo višedimenzionalna pojava za koju se smatra da je uzrokovana kombinacijom niskih prihoda, visokih troškova energije i loše energetske učinkovitosti zgrada;
- N. budući da na zgrade otpada 40 % konačne potrošnje energije u EU-u i 36 % njegovih emisija stakleničkih plinova povezanih s energijom; budući da je 75 % zgrada EU-a i dalje energetska neučinkovito;
- O. budući da energetska siromaštvo pogoršavaju postojeće rodne neravnopravnosti, posebno one koje su povezane s dohotkom, kao što su rodno uvjetovane razlike u plaćama, mirovinama i zastupljenosti; budući da razlika u plaći na temelju spola i dalje iznosi 12,7 % diljem EU-a³²; budući da kumulativni učinak tih rodno uvjetovanih razlika u dohotku tijekom cijelog života žene dovodi do toga da žene primaju mirovinu koja je u EU-u u prosjeku 35 % niža od one koju primaju muškarci; budući da se pravo na jednaku plaću za jednak rad ne poštuje uvijek te da je to i dalje jedan od najvećih izazova kada je riječ o prevladavanju diskriminacije u plaćama; budući da u državama članicama EU-a i dalje postoji velika razlika u mirovinama među spolovima, koja se kreće od 2,6 % u Estoniji do 46,1 % na Malti; budući da razlika u mirovinama među spolovima dovodi do toga da su žene izložene većem riziku od siromaštva u starijoj dobi i socijalne isključenosti;
- P. budući da žene, posebno samohrane majke i žene suočene s intersekcijom diskriminacijom na temelju etničke pripadnosti, rase, migracijskog statusa, seksualne orijentacije, invaliditeta ili dobi, imaju veću vjerojatnost da zapadnu u energetska siromaštvo; budući da to znači da će aktualna kriza povećanja troškova života probuditi

³¹ Eurostat, Statistika EU-a o dohotku i životnim uvjetima

³² Europska komisija, „The gender pay gap situation in the EU” (Stanje u pogledu razlike u plaći na temelju spola u EU-u).

rodno uvjetovano energetska siromaštvo u EU-u; budući da su potrebni dodatni podaci raščlanjeni po spolu i prema intersekcijskoj ravnopravnosti; budući da se, prema UN-u, suočavamo s najvećom krizom u području troškova života u posljednjoj generaciji;

- Q. budući da je 2020. više od petine stanovništva EU-a koje živi u kućanstvima s uzdržavanom djecom bilo izloženo riziku od siromaštva i socijalne isključenosti; budući da je krajem 2022. godine 44 % samohranih majki i 31 % neudanih žena očekivalo poteškoće u podmirivanju troškova energije tijekom predstojećih mjeseci³³;
- R. budući da energetska kriza i veći udio troškova energije u ukupnom dohotku žena smanjuju njihovu financijsku sposobnost za samostalan život, zbog čega je ženama bez prihoda ili s niskim prihodima teže pobjeći od situacija obiteljskog nasilja i zlostavljanja partnera s kojim su financijski povezane;
- S. budući da energetska siromaštvo snažno utječe na fizičko i psihičko zdravlje ljudi jer su, primjerice, niske temperature u prostorijama povezane s povećanim rizicima od stresa, poremećajima sna, respiratornim bolestima i bolestima krvožilnog sustava³⁴; budući da se žene suočavaju sa velikim zdravstvenim i sigurnosnim rizicima prouzročenima onečišćenjem zraka u kućanstvima i nedostatkom rasvjete te da su, prema studiji Svjetske zdravstvene organizacije, žene izložene većem relativnom riziku od muškaraca kada govorimo o pojavi zdravstvenih problema uslijed izloženosti dimu iz krutih goriva, uključujući kroničnu opstruktivnu bolest pluća i rak pluća; budući da su niske temperature u prostorijama u kojim se stanuje i povezani zdravstveni rizici prepoznati kao jedan od mogućih uzroka prekomjerne smrtnosti tijekom zime³⁵;
- T. budući da su ruralna, kopnena, ultraperiferna područja i područja s visokim rizikom od depopulacije posebno izložena energetska siromaštvo zbog nižih relativnih dohodaka kućanstava koja se nalaze u tim područjima i posebnih energetska potreba kućanstava poljoprivrednika; budući da se, osim toga, manje ulaže u povećanje energetske učinkovitosti stanovanja; budući da su žene koje žive u spomenutim područjima izloženije energetska siromaštvo i da su nerazmjerno pogođene neodgovarajućim pristupom čistoj i cjenovno pristupačnoj energiji jer su često primarni korisnici energije u kućanstvima;
- U. budući da ima malo svijesti ili dostupnih podataka o utjecaju energetska siromaštva na žene u EU-u; budući da Opservatorij EU-a za energetska siromaštvo u svom javno dostupnom skupu pokazatelja ne pruža podatke razvrstane po spolu; budući da je samo nekoliko država članica usvojilo definicije energetska siromaštva i pokazatelja energetska siromaštva, u kojima se obično nema rodne dimenzije;
- V. budući da solarna energija može biti rješenje za aktualnu energetska krizu, ali da, osim toga, može i pozitivno utjecati na rodnu ravnopravnost i jednakost diljem svijeta;
- W. budući da, za razliku od drugih sektora, žene u energetska sektoru češće rade u poduzećima s nižim plaćama; budući da u energetska sektoru žene zauzimaju samo 20 % viših rukovodećih pozicija te stoga nemaju dostatnu ulogu na upravljačkoj razini

³³ Eurofound, „The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper”, listopad 2022.

³⁴ EIGE, Indeks ravnopravnosti spolova, 2023.

³⁵ EIGE, Indeks ravnopravnosti spolova, 2023.

energetskih poduzeća; budući da bi puna uključenost žena na tim položajima pomogla u promicanju inovacija, uvođenju novih načina upravljanja i promicanju raznolikosti radne snage, čime bi se potaknuo pozitivan ciklus rodne ravnopravnosti, a time doprinijelo i prelasku na zelenu energiju;

- X. budući da prema UN-u žene mogu biti utjecajni pokretači promjena u prelasku na čistu energiju; budući da će za stvaranje poticajnog okruženja za žensko poduzetništvo i održivu energiju biti potrebna i suradnja sa širokim rasponom dionika iz privatnog sektora; budući da je uklanjanje postojećih rodni razlika u pristupu financiranju, informacijama, tehnologiji, robi i uslugama važno za smanjenje rizika povezanih s ulaganjem kao i za poticanje pristupa poduzetnica korporativnom financiranju u području održive energije;
- Y. budući da je povećanje pristupa žena održivoj energiji i prilikama preduvjet za smanjenje siromaštva i ekonomsko osnaživanje žena diljem svijeta;
- Z. budući da se prema podacima Svjetskog gospodarskog foruma energetski sektor bori s problemom velikog nedostatka žena sa sveučilišnom diplomom iz područja znanosti, tehnologije, inženjerstva, umjetnosti i matematike (STEAM), koji je uzrok manjeg broja potencijalnih kandidata; budući da žene čine 52 % europskog stanovništva i većinu osoba sa završenim tercijarnim obrazovanjem u EU-u, ali da sa 17.9 % udjela među punopravnim profesorima u području inženjerstva i tehnologije³⁶ čine i samo dvije petine znanstvenika i inženjera te posljedično samo 34 % radne snage u karijerama u području znanosti, tehnologije, inženjerstva, umjetnosti i matematike (STEAM)³⁷; budući da energetska tranzicija može uvelike profitirati od ženskog znanja i iskustava;
- AA. budući da Komisija nije ispunila svoju obvezu utvrđenu u strategiji za rodnu ravnopravnost o integraciji rodne perspektive u sve glavne inicijative Komisije, uključujući europski zeleni plan i povezane politike;
- AB. budući da je Komisija u skladu s Ugovorima dužna promicati rodnu ravnopravnost; budući da, međutim, Europski revizorski sud smatra da rodna perspektiva nije uključena u proračun EU-a jer u njemu u velikoj mjeri nedostaju ključni elementi, kao što su rodna analiza, ciljevi u pogledu roda, pokazatelji i odgovornost koja se postiže izvješćivanjem;
- AC. budući da pitanja povezana s rodnom ravnopravnosti uglavnom nisu obuhvaćena okvirom zelene tranzicije ni u stupovima digitalne transformacije Mehanizma za oporavak i otpornost, čime je propuštena prilika za učinkovitu integraciju rodne ravnopravnosti u klimatske i okolišne ciljeve;
- AD. budući da studija koju je zatražio Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost (FEMM) pokazuje da muškarci često imaju prednost pred ženama i ostalim marginaliziranim skupinama kada je riječ o strukturiranju subvencija i potpore u okviru paketa „Spremni za 55 %” kao i u ostalim politikama, programima i financiranju zelene tranzicije;
- AE. budući da politikama i mjerama država članica i EU-a usmjerenima na suzbijanje i ublažavanje učinaka krize zbog povećanja troškova života nedostaje rodna perspektiva; budući da oko dvije trećine mjera koje su države članice uvele radi ublažavanja rastućih

³⁶ [Europska komisija, „She figures 2021” \(Brojčani podaci o ženama za 2021.\), studeni 2021.](#)

³⁷ [Europska komisija, „Towards a manifesto for gender-inclusive STE\(A\)M education and careers” \(Ususret manifestu za rodno uključivo obrazovanje i karijere u području STE\(A\)M-a\), listopad 2022.](#)

stopa inflacije nije usmjereno na specifične skupine u ranjivim položajima i da se nude samo kratkoročna rješenja umjesto odgovora koji će doprinijeti socijalno pravednoj i zelenoj tranziciji, kao što je promicanje štednje energije ili prelazak na obnovljive izvore energije;

- AF. budući da bi pri djelovanju EU-a trebalo uzeti u obzir važnost koncepta klimatske pravde i obvezu svih stranaka Pariškog sporazuma da poštuju, promiču i uzimaju u obzir svoje obveze u pogledu ljudskih prava, uključujući rodnu ravnopravnost, u poduzimanju mjera za borbu protiv klimatskih promjena;

Rodno osjetljiva rješenja za probleme energetske siromaštva i povećanja troškova života

1. poziva Komisiju da ispuni pozitivnu obvezu koju je predsjednica von der Leyen preuzela u pogledu promicanja rodne ravnopravnosti u svim političkim pitanjima i ističe da treba učiniti više jer u glavne predstavljene inicijative u području klime, energije i okoliša nije uključena rodna perspektiva; poziva na to da se europskim zelenim planom osigura pravedna i socijalno pravedna tranzicija, koja će svima koristiti razvojem rodno transformativne intersekcijske strategije za stajanje na kraj energetske siromaštva te povećanjem javnih ulaganja u socijalno, pristupačno i energetski učinkovito stanovanje, uzimajući pritom u obzir posebne potrebe žena, koje često znatno doprinose upravljanju energijom u kućanstvima, a pritom nemaju jednak pristup resursima;
2. izražava žaljenje zbog toga što se u Preporuci Komisije (EU) 2023/2407 od 20. listopada 2023. o energetske siromaštva³⁸ i popratnim smjernicama³⁹ ne prepoznaju rodno uvjetovani aspekti energetske siromaštva i ključna potreba za podacima razvrstanim po spolu kako bi se na odgovarajući način procijenile potrebe ranjivih kućanstava kao ključni pokazatelj; izražava zabrinutost zbog toga što Komisija nije prihvatila brojne pozive Europskog parlamenta, civilnog društva i Europskog instituta za ravnopravnost spolova (EIGE) da razvije rodno specifične pokazatelje kako bi se osigurala socijalna pravednost zelene tranzicije;
3. poziva EU da promiče izvanredni paket za potporu osobama koje se suočavaju sa povećanjem troškova života, uključujući 100 milijardi EUR za obitelji, posebno obitelji sa samohranim roditeljem (u velikoj većini slučajeva to su žene), koje su najviše pogođene energetske siromaštva, te najmanje 20 milijardi EUR za uvođenje europskog jamstva za djecu;
4. poziva države članice i EU da hitno zajamče cjenovno pristupačne komunalne usluge i hranu kućanstvima s niskim prihodima, osobito onima koji se suočavaju s intersekcijom diskriminacijom; naglašava da se nitko ne bi trebao smrzavati usred zime ili pregrijavati u vrućim ljetnim mjesecima te poziva države članice i EU da zabrane isključenja dovoda energije; ističe da bi povećanje energetske učinkovitosti na temelje obnove stambenih objekata trebalo biti prioritet u svim državama članicama;
5. podsjeća ne to da energetske siromaštva pogađa više od 50 milijuna osoba u EU-u, zbog čega bi trebalo pružiti financijsku pomoć kako bi se kućanstvima s niskim prihodima

³⁸ [SL L 2023/2407, 23.10.2023.](#)

³⁹ Preporuka Komisije o energetske siromaštva. Smjernice EU-a o energetske siromaštva. Popratni dokument (SWD(2023)0647).

osigurala potpora u skladu s minimalnim standardima energetske učinkovitosti; smatra da je važno da države članice ugroženim osobama zajamče pristup električnoj energiji;

6. podsjeća na to da energetska siromaštvo nerazmjerno pogađa žene diljem EU-a te da bi stoga države članice trebale izdvojiti potporu potrebnu za smanjenje energetske siromaštva među ženama;
7. poziva Komisiju i države članice da poduzmu hitne mjere za rješavanje problema siromaštva i sve većih nejednakosti među ženama, posebno među ranjivim skupinama, uključujući samohrane majke, žene s invaliditetom, žene pripadnice rasnih i etničkih manjina, skupine LGBTIQ+, migrantice i izbjeglice, starije žene i žene u ruralnim područjima ili područjima pogođenima depopulacijom; poziva Komisiju na to da razvije ambicioznu europsku strategiju za borbu protiv siromaštva do 2030., uključujući vremensko siromaštvo, s konkretnim ciljevima za smanjivanje siromaštva te naglaskom na iskorjenjivanju siromaštva žena i prekidanju međugeneracijskog ciklusa rizikâ od siromaštva;
8. poziva države članice da donesu posebne mjere za borbu protiv rizika od siromaštva u starijoj dobi i da primjenjuju rodno osjetljiv pristup pri reformi mirovinskih sustava, prilagodbi dobi za umirovljenje i podupiranju mirovina te socijalnih naknada i usluga kao što je dugotrajna skrb, uzimajući u obzir podzastupljenost žena na tržištu rada kao i segregaciju na tržištu rada te rodno uvjetovanu diskriminaciju;
9. poziva Komisiju da ocijeni i po potrebi predloži nove zakonodavne akte kako bi se špekulatore spriječilo u tome da pristup energiji učine cjenovno nepristupačnim za žene;
10. ističe da pristup električnoj energiji ima ključnu ulogu u smanjenju siromaštva te u osiguravanju potpunog i jednakog sudjelovanja u društvu;
11. poziva Glavnu upravu za energetiku pri Komisiji da razvije akcijski plan za rodnu ravnopravnost kojim će se osigurati da se u cjelokupno energetska zakonodavstvo EU-a, uključujući pravo na dijeljenje energije kako je navedeno u Direktivi (EU) 2018/2001, integrira rodna dimenzija i da se razviju posebne mjere, pokazatelji i ciljana sredstva za borbu protiv energetske siromaštva, a posebno njegovih rodno uvjetovanih posljedica;
12. poziva Komisiju i države članice da osiguraju da se rodna i intersekcijaska dimenzija integriraju u sve programe povezane s energetska učinkovitosti i obnovljivom električnom energijom, uključujući pravo na dijeljenje energije, kako bi se pružila potpora građanima najviše pogođenima energetska siromaštvom; prepoznaje doprinos koji inicijative predvođene ženama imaju za iznalaženje rješenja u području održive energije kao i ključnu ulogu žena u osmišljavanju takvih rješenja na svim razinama, uključujući razinu kućanstava, zajednice, lokalnu, nacionalnu i europsku razinu;
13. poziva Komisiju i države članice da rodnu ravnopravnost uključe u sve politike kako bi se na najbolji mogući način odgovorilo na energetska krizu, koja nerazmjerno pogađa žene; u tom pogledu poziva Komisiju da pripremi izvješće o rodno uvjetovanim posljedicama povećanja troškova života uslijed energetske krize, uključujući rodnu procjenu provedbe svoje preporuke o energetska siromaštvu; poziva države članice da prate cijene energije, prijevoza i drugih osnovnih dobara s ciljem razvoja specifičnih mjera za borbu protiv rizika od socijalne isključenosti i siromaštva i s istodobnim naglaskom na pristupu cjenovno pristupačnom stanovanju, prijevozu, pravdi i energiji;

14. poziva Komisiju da od država članica zahtijeva da u nacionalnim energetske i klimatskim planovima provedu obvezne procjene utjecaja na rodnu ravnopravnost, među ostalim i u izvješćivanju o energetske siromaštvu;
15. poziva Komisiju da donese konkretne smjernice o tome kako osigurati da države članice pravilno primjenjuju rodno osviještenu politiku i rodnu analizu pri osmišljavanju nacionalnih energetske i klimatske planova, uključujući mjere i djelovanja za ublažavanje energetske siromaštva; smatra da je uključivanje rodne analize s intersekcijskom perspektivom u nacionalne energetske i klimatske planove ključno za promicanje socijalno pravedne energetske tranzicije;
16. poziva države članice da povećaju javna ulaganja u politike kojima se izravno ili neizravno nastoji suprotstaviti negativnim učincima koje kriza povećanja troškova života ima na žene u svoj njihovoj raznolikosti, zaštititi žrtve rodno uvjetovanog nasilja i zajamčiti pristup visokokvalitetnim i besplatnim javnim uslugama za skrb, obrazovanju, zdravstvenim uslugama, uključujući spolno i reproduktivno zdravlje i prava, cjenovno pristupačnom stanovanju, prijevozu i energiji, ali i pristup pristojnim radnim mjestima; poziva države članice da posebnu pozornost posvete ruralnim, kopnenim i ultraperifernim regijama te regijama kojima prijete depopulacija i u kojima se često ne postoji odgovarajuće pružanje spomenutih usluga;
17. ističe da utjecaj visoke inflacije i visokih troškova energije ugrožava javne usluge o kojima vjerojatnije ovise žene, tj. u kojima su vjerojatnije zaposlene žene; ističe činjenicu da rezovi u proračunima država članica za skrb o djeci, obrazovanje i predškolske aktivnosti te pružatelje skrbi izravno utječu na žene, koje na sebe preuzimaju većinu tako nastalih dodatnih zadaća; poziva države članice da povećaju sredstva za socijalnu infrastrukturu, osobito za zdravstvene usluge i usluge skrbi, te da prednost daju socijalnom stanovanju i ulaganju u energetske nadogradnje domova kako bi se smanjili troškovi energije;
18. naglašava da trošak energetske krize, zajedno s krizom troškova života, negativno utječe na ekonomsku i socijalnu uključenost žena, njihovo zdravlje i temeljna prava, uključujući spolno i reproduktivno zdravlje i prava; ističe da otprilike jedna trećina osoba tvrdi da je 2022. odustala od liječenja, a sve ih više izvješćuje da su prisiljene odustati od zdravstvene skrbi zbog povećanja troškova, duljeg vremena čekanja te nedostatka liječnika i lijekova;
19. poziva na to da se zajamči odgovarajući minimalni dohodak, u skladu s europskim preporukama i u cilju promicanja rodne ravnopravnosti, sigurnosti prihoda i ekonomske neovisnosti žena; podsjeća na to da su primjerene minimalne plaće nužna zaštitna mjera kako bi se osigurala pravednija raspodjela plaća i zajamčila osnovna osnovna minimalna plaća, kojom se štite žene; ističe da se u navedenim instrumentima moraju poštovati prava utvrđena kolektivnim ugovorima;
20. poziva Komisiju da izbjegava promicanje bilo kakvih političkih preporuka koje bi dovele do povećanja nesigurnih radnih odnosa, deregulacije radnog vremena, smanjenja plaća, napada na kolektivno pregovaranje ili privatizacije javnih usluga i socijalne sigurnosti;
21. poziva na politiku javnog prijevoza kojom se uzima u obzir rodna ravnopravnost, posebno širenjem i poboljšanjem usluga javnog prijevoza i pružanjem učinkovite

mobilnosti, kako bi žene mogle pronaći posao i aktivnije sudjelovati na tržištu rada (te postići bolju ravnotežu između poslovnog i privatnog života);

22. poziva države članice da osiguraju da se na uštrb dobrobiti žena ne stvara umjetni špekulativni mjehur;
23. podsjeća na to da je pristup adekvatnom stanovanju temeljno pravo koje se mora zaštititi i prepoznati kao preduvjet za ostvarivanje ostalih temeljnih prava i pristup tim pravima te za život dostojan čovjeka; izražava žaljenje zbog toga što uslijed diskriminacije i nejednakosti u stanovanju mnoge žene žive u nesigurnim, nedostojnim i opasnim uvjetima te zbog toga što su izložene većem riziku od beskućništva i nasilja; ističe da prisilne deložacije i druga kršenja prava na stanovanje nerazmjerno utječu na žene i produbljuju postojeće nejednakosti, što predstavlja veliku prepreku ostvarivanju rodne ravnopravnosti; poziva Komisiju da ocijeni i predloži, prema potrebi, nove zakonodavne akte za ublažavanje financijalizacije tržišta stambenih nekretnina i da spriječi špekulante da stanovanje učine nepristupačnim;
24. poziva Komisiju da lokalnim tijelima, uključujući gradske vlasti, omogući da postrože svoju kontrolu nad internetskim platformama za iznajmljivanje stambenih nekretnina; poziva države članice da poduzmu korake kako bi regulirale cijene, povećale ponudu i izbor dostupnog javnog stanovanja te kako bi riješile probleme koji proizlaze iz većih kamatnih stopa prouzročenih inflacijom;
25. poziva Komisiju da potakne države članice da zaštite opskrbu energijom u područjima koja su udaljena od urbanih središta kako bi se u ruralnim područjima osigurao minimalan životni standard za žene i obitelji;
26. naglašava da se opterećenje najranjivijih potrošača, uzrokovano nestabilnošću energetske tržišta, može znatno smanjiti povećanjem energetske učinkovitosti zgrada;
27. poziva energetska poduzeća da zauzmu pristup proporcionalnog djelovanja kada je riječ o isključivanju energije korisnicima, uzimajući tako u obzir potrebe, izazove i ostale poteškoće žena, samohranih majki, žena s invaliditetom, starijih žena, djevojčica kao i žena koje žive u ruralnim i kopnenim područjima tijekom krize izazvane povećanjem troškova života, svojstvene energetskej krizi;
28. poziva EU i njegove države članice da uključe rodnu i intersekcijsku perspektivu u svoje definicije energetske siromaštva kako bi se omogućila usporedba i praćenje te pojave na način koji nadilazi opći koncept „ranjivih kućanstava”, čime bi se omogućilo bolje razumijevanje različitih situacija svakog pojedinog kućanstva;
29. ponavlja poziv Komisiji, Eurostatu i državama članicama da dalje razvijaju i poboljšavaju prikupljanje podataka razvrstanih po spolu i intersekcijskih podataka, statističkih podataka, istraživanja i analiza jer je to jedini način da se osigura da se određene situacije ne previde i da podaci služe kao osnova za informirano oblikovanje politika;
30. poziva Komisiju i države članice da od Eurostata zatraže podatke o energetske siromaštva razvrstane po spolu; u tom pogledu poziva Opservatorij EU-a za energetske siromaštvo da te podatke koristi za razvoj i odabir rodno specifičnih pokazatelja koji bi omogućili razvoj politika utemeljenih na dokazima u tom području, u suradnji s

Europskim institutom za ravnopravnost spolova, Agencijom Europske unije za temeljna prava i Europskom agencijom za okoliš;

31. smatra da bi države članice trebale uložiti više napora kako bi u svoje nacionalne planove obnove zgrada uključile podatke razvrstane po spolu te uspješnije usmjerile politike i mjere;
32. ističe važnost poticanja kontinuiranog rodno osjetljivog istraživanja i inovacija u industriji električne energije iz obnovljivih izvora;
33. poziva države članice i EU da hitno osiguraju cjenovno pristupačne komunalne usluge za MSP-ove koje vode žene, a posebno one koje se suočavaju s višedimenzionalnom diskriminacijom; uviđa da su poduzeća kojima upravljaju žene i lokalna poduzeća s visokim postotkom radnica često ključna sastavnica proizvodnje osnovnih dobara; naglašava da poduzetnice ne bi trebale snositi nerazmjeran teret ekonomskih špekulacija i da bi trebale ostvarivati jednak pristup mogućnostima koje nudi zelena tranzicija, uz istodobno ublažavanje njezina nejednakog učinka;
34. ističe da bi načela jednakog postupanja i rodno osviještene politike trebala biti u središtu načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu” te se odražavati u odlukama o politikama, planiranju i ulaganjima;

Postizanje rodno uključive zelene tranzicije

35. podsjeća na to da je pravedna zelena tranzicija nužna kako bi se izbjegle teške buduće krize i veće siromaštvo; nadalje, podsjeća na to da će zelena tranzicija biti socijalno pravedna samo ako uključuje rodnu perspektivu i jamči jednake mogućnosti za žene i osobe koje se suočavaju s intersekcijskom diskriminacijom kao i njihovu smislenu uključenost u postupak donošenja politika; stoga poziva Komisiju da imenuje koordinatora EU-a za rodnu i klimatsku politiku, s dovoljno osoblja i financijskih sredstava, te da u sve politike i zakonodavstvo EU-a uvedu procjene utjecaja na rodnu ravnopravnost, a posebno u inicijativama povezanim s europskim zelenim planom;
36. podsjeća na to da su proširenje pristupa zelenoj energiji i promicanje njezine cjenovne pristupačnosti ključni za postizanje uključivijeg i održivijeg razvoja; uviđa da brz pad troškova tehnologije u području obnovljivih izvora energije i novih poslovnih modela nudi vrlo obećavajuća energetska rješenja u području ubrzanja pristupa održivoj energiji za žene u svojoj njihovoj raznolikosti;
37. ističe da žene imaju stratešku i korisnu ulogu u zelenoj tranziciji jer su ključni akteri u razvoju održivih i ekološki prihvatljivih obrazaca potrošnje i proizvodnje kao i u poslovanju i oblikovanju politika na svim razinama; ističe da hitno treba prepoznati njihov potencijal u poticanju održive energije i doprinijeti postizanju višestrukih ciljeva održivog razvoja;
38. izražava žaljenje zbog toga što se, prema mišljenju UN-a, potencijal žena kao poduzetnica nedovoljno iskorištava u energetskom sektoru; poziva Komisiju da podupre poduzetnice koje posluju u području održive energije, a države članice da uklone postojeće rodne razlike i povećaju pristup žena informacijama, tehnologiji, robi i

uslugama, tržištima i financiranju, u prvom redu jačanjem tradicionalnih i inovativnih usluga financijskog posredovanja, kao što su integrirane internetske platforme;

39. pohvaljuje lokalna/nacionalna tijela vlasti ili privatna poduzeća koja ulažu velike napore u području socijalne i ekonomske dimenzije energetske siromaštva te ih poziva da nastave s tim aktivnostima i stoga uključe rodnu perspektivu kada god je to moguće te osiguraju da korišteni jezik/komunikacija budu rodno uključivi i da se informacije nude na Brailleovu pismu onima kojima je to potrebno;
40. izražava žaljenje zbog činjenice da su žene uvelike podzastupljene na ključnim položajima na kojima se oblikuje politika o klimatskim promjenama, energetske tranziciji i okolišu te poziva EU i države članice da donesu pozitivne mjere, kao što su privremene kvote za osiguravanje jednake i raznolike zastupljenosti na spomenutim položajima unutar institucija EU-a, vladinim tijelima i javnim tijelima na svim razinama upravljanja; poziva države članice da promiču smisleno sudjelovanje žena u rodno osjetljivom planiranju, politikama i programima, uključujući fiskalno planiranje, te da osiguraju da se tim politikama uzimaju u obzir različiti utjecaji klimatskih promjena i energetske krize na žene i muškarce;
41. napominje da bi, kako bi se osiguralo da je radna snaga EU-a u potpunosti spremna za aktivan rad na ostvarivanju svojih klimatskih ciljeva, države članice trebale težiti smanjenju rodni razlika u građevinskom sektoru, među ostalim u vidu svojih nacionalnih energetskih i klimatskih planova;
42. pozdravlja činjenicu da su UNEP i UN Women, kao vodeće agencije za zaštitu okoliša i rodnu ravnopravnost u sustavu Ujedinjenih naroda, udružili snage kako bi razvili globalni program za promicanje ženskog poduzetništva u domeni održive energije; poziva Komisiju i relevantne agencije EU-a da prime na znanje taj program i promiču slične održive poduzetničke ciljeve u pogledu energije u EU-u;
43. ističe da digitalna tehnologija i platforme postaju ključne u cjelokupnom procesu jamčenja obrazovanja i osposobljavanja za žene i djevojčice kao i u brojnim postupcima zapošljavanja; izražava žaljenje zbog negativnih utjecaja nejednakog pristupa tehnologiji, koji mogu ometati razvoj digitalne pismenosti žena i djevojčica, te poziva Komisiju da osigura da energetska siromaštva ne utječe nerazmjerno na žene i djevojčice u svojoj njihovoj raznolikosti, uključujući pritom i neudane žene, starije žene te žene koje žive u ruralnim područjima, kopnenim područjima i područjima s visokim rizikom od depopulacije;
44. poziva Komisiju i države članice da smanje rodni jaz u energetske sektoru, što će postići hvatanjem u koštac s nedovoljnom zastupljenosti žena u karijerama u području STEAM-a, da zajamče da žene imaju jednak pristup tečajevima strukovnog osposobljavanja i tečajevima za podizanje razine osviještenosti o temama iz područja STEAM-a, uključujući one o energetske učinkovitosti i dostatnosti, te da stvore pozitivnu vezu između stjecanja znanja i razvoja vještina ključnih za nove mogućnosti zapošljavanja u digitalnoj i zelenoj tranziciji;
45. uviđa da krajnji ciljevi uključivanja, jednakosti i postizanja rodne ravnoteže u energetske sektoru i dalje nisu ispunjeni; poziva odgovarajuća edukacijska tijela u državama članicama da borbom protiv rodni stereotipa u odlukama koje se tiču obrazovanja u prvom redu potiču interes djevojčica za energetske sektor kao i njihovo

samopouzdanje kada je riječ o posjedovanju potrebnih vještina da postanu zaposlenice, inovatorice i predvodnice u energetsom sektoru;

46. ističe da je energetska sektor jedan od rodno najneuravnoteženijih sektora u EU-u, pri čemu žene čine samo 24 % radne snage⁴⁰, kao i u smislu profesionalne i hijerarhijske rodne segregacije; poziva privatna i javna poduzeća u energetsom sektoru da iskorijene sve oblike rodne diskriminacije ili diskriminacije na bilo kojoj drugoj osnovi, kako je utvrđeno u članku 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima; naglašava potrebu za borbom protiv postojanih strukturnih rodni neravnopravnosti, koje i dalje ometaju pristup radnika energetsom sektoru i njihovo zadržavanje u njemu, uključujući poštovanje i promicanje majčinskih i očinskih prava; ističe da energetska poduzeća koja promiču jednakost predstavljaju privlačnije radno okruženje za sve svoje kao i za potencijalne zaposlenike;
47. pozdravlja inicijative kojima se žene potiču da postanu poduzetnice u sektorima solarne energije, energije vjetra, geotermalne i hidroelektrične energije jer to koristi i uključenim ženama i široj zajednici; poziva države članice da utvrde sve prepreke koje sprečavaju žene da rade u tim sektorima; poziva privatna poduzeća u energetsom sektoru da osiguraju da solarna energija, energija vjetra, geotermalna i hidroelektrična energija te njihove inovatorice budu osnažene radi potpore energetske tranziciji;
48. ističe da je jedan od ključnih ciljeva Komisije u okviru strategije EU-a za solarnu energiju postizanje veće konkurentnosti i otpornosti solarnih energetske sustava EU-a; prepoznaje da zahvaljujući solarnoj energiji, energiji vjetra, geotermalnoj energiji i hidroelektričnoj energiji veći broj žena ima pristup energiji, naročito u ruralnim područjima; potiče da se pri osmišljavanju i planiranju urbanih politika i politika mobilnosti u obzir uzmu pitanja sigurnosti žena u vezi s rasvjetom kako bi se promicali sigurni javni prostori u kojima ne dolazi do uznemiravanja;
49. poziva Komisiju i Vijeće da se obvežu na izradu proračuna za rodnu ravnopravnost i da osiguraju njegovu primjenu na cjelokupan proračun EU-a; poziva na to da se preporuke Europskog revizorskog suda u potpunosti provedu, među ostalim u pregledu na sredini razdoblja provedbe tekućeg višegodišnjeg financijskog okvira i provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost;

o

o o

50. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju prosljedi Vijeću i Komisiji.

⁴⁰ [EIGE, Indeks ravnopravnosti spolova za 2023.](#)

OBRAZLOŽENJE

Kriza povećanja troškova života i energetska kriza – žene su najteže pogođene

Europa se suočava s krizom povećanja troškova života i energetsom krizom u razmjerima koji su gotovo bez presedana u novijoj povijesti. Na cijelome kontinentu ljudi se bore da spoje kraj s krajem i moraju birati između „grijanja ili hrane”.

Početak 2022., nakon pandemije bolesti COVID, Europska unija bila je usmjerena na to da se „započne s radom, kako bi Europa postala zelenija, digitalnija i otpornija”¹. Međutim, 24. veljače Rusija je napala Ukrajinu.

Osim što je rat koji je Rusija započela protiv Ukrajine i njezina stanovništva prouzročio velike ljudske patnje, on je uvelike utjecao i na opskrbne lance, što je dovelo do skoka cijena energije i hrane te strmoglavog porasta inflacije. Stope inflacije 2022. potaknule su Europsku središnju banku da prvi put u 11 godina poveća kamatne stope.

Nažalost, rast inflacije dogodio se prije nego što su se najranjivije društvene skupine uspjele oporaviti od pandemije bolesti COVID, a to je dodatno pogoršalo životne uvjete mnogih europskih građana.

Milijuni kućanstava zbog tog povećanja troškova života i povećanja cijena energije sada trebaju pomoć. Međutim, pogledamo li dalje od samih brojeva, vidjet ćemo da siromaštvo ima žensko lice.

Žene diljem Europe suočavaju se s više socio-ekonomskih izazova i višim razinama siromaštva od muškaraca. Općenito, žene rade na nesigurnijim radnim mjestima, njihova plaća je niža, a vjerojatnije je i da će obavljati neplaćene poslove skrbi o djeci. Kada je riječ o pristupu obrazovanju, zdravstvenoj skrbi, zapošljavanju i socijalnim uslugama, neke se skupine žena suočavaju s oblicima interseksijske diskriminacije. Među njima su žene starije od 65 godina, žene s invaliditetom i žene pripadnice etničkih manjina.

Od pandemije bolesti COVID-19 nejednakosti između muškaraca i žena su se povećale, a aktualna kriza povećanja troškova života nerazmjerno pogađa žene zbog njihova nižeg prosječnog dohotka, loših i energetski neučinkovitih uvjeta stanovanja i ovisnosti o socijalnim naknadama. Godine 2021., prije krize, žena koje su u EU-u živjele ispod granice siromaštva bilo je preko 20 milijuna više od muškaraca. Prema sadašnjoj stopi napretka EU je najmanje 60 godina daleko od ostvarivanja rodne ravnopravnosti².

Ursula von der Leyen obećala je da „nitko neće biti zapostavljen”, ali je zaboravila na zeleni plan

Znamo da su žene izloženije većem riziku od toga da zapadnu u energetska siromaštvo, tj. nedostatku pristupa pristupačnim izvorima energije. Taj je problem prepoznat kao izazov na razini EU-a. Prema Europskoj komisiji „energetsko siromaštvo je raširen problem u Europi, jer si 50 do 125 milijuna osoba ne može priuštiti održavanje odgovarajuće temperature u

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/recovery-plan-europe_hr

² <https://sdgwatcheurope.org/cost-of-living-crisis-exacerbates-poverty-for-women-in-europe/>

svojim domovima”.

Međutim, ima malo dostupnih informacija ili podataka o utjecaju energetske siromaštva na žene u EU-u. Samo nekoliko država članica donijelo je definicije energetske siromaštva i pokazatelja energetske siromaštva, no one obično ne obuhvaćaju rodnu dimenziju.

Europski parlament već je 2016. donio rezoluciju na temu pristupa energiji, kojom se poziva na usvajanje rodne dimenzije u svim energetske politikama. Nažalost, unatoč brojnim pozivima Europskog parlamenta i obećanjima predsjednice Komisije Ursule von der Leyen da europski zeleni plan neće „nikoga zapostaviti” postignut je tek malen napredak.

Unatoč predanosti sadašnje Komisije uključivanju rodne ravnopravnosti u sve glavne inicijative, veze između rodne ravnopravnosti i područja politike europskog zelenog plana kao i Mehanizma za oporavak i otpornost nisu dostatne.

U praksi se ono što je Europska komisija dosad ostvarila u vezi sa zelenim planom može opisati kao rodno slijepa zelena tranzicija koju financira EU i koja sa sobom nosi rizik od povećanja postojećih rodni i višedimenzionalnih nejednakosti.

Tematsko izvješće Europskog revizorskog suda 10/2021: *Uključivanje rodno osviještene politike u proračun EU-a: vrijeme je da se riječi pretoče u djela* – također potvrđuje činjenicu da Komisija ne poštuje svoju obvezu na temelju Ugovorâ o promicanju jednakosti između žena i muškaraca u svim područjima oblikovanja i provedbe politika. U izvješću se zaključuje kako pokazatelji i rodno raščlanjeni podaci često nedostaju u razvoju politika i ometaju analizu rodno osviještene politike³. Slijedom toga, inicijativama u okviru zelenog plana i Mehanizma za oporavak i otpornost ne osigurava se rodna ravnopravnost.

Osim toga, u *Indeksu ravnopravnosti spolova za 2023.: Rodna ravnopravnost i europski zeleni plan* EIGE-a također se naglašava manjak visokokvalitetnih podataka i navodi da aktualni pokazatelji nisu svrsishodni. Podaci često nisu razvrstani po spolu, a pokazatelji nisu rodno osjetljivi. Slijedom toga, u dostupnim statističkim podacima EU-a ne mjere se aspekti relevantni iz intersekcijske rodne perspektive.

Nedostatak dokaza ključan je izazov za Komisiju ako ozbiljno želi nastaviti s ispunjavanjem obveze da se „nikoga ne zapostavi”. Kako bi se različite potrebe i problemi žena i muškaraca uspješno integrirali u politike provedbe europskog zelenog plana, neophodni su intersekcijski podaci. To je nužno kako bi se osigurao jednak pristup financiranju, bez premca u povijesti, te velikim mogućnostima koje nudi zelena tranzicija.

Zeleni plan prednost mora dati socijalnoj pravednosti kako bi se riješio problem rodne siromaštva

Europa je ponovno u izvanrednom stanju i suočava se s velikom energetske krizom zbog naše ovisnosti o fosilnim gorivima i nestalnog energetske tržišta.

Socijalni aspekti europskog zelenog plana i naše energetske politike ključni su za postizanje klimatskih ciljeva EU-a i ublažavanje socio-ekonomskih utjecaja ruskog rata protiv Ukrajine.

Tako danas najranjiviji građani EU-a plaćaju cijenu nestabilnosti našeg energetske sustava

³ <https://www.eca.europa.eu/hr/publications?did=58678>

ovisnog o fosilnim gorivima. Siromaštvo ima žensko lice i već 2021., prije tekuće krize, žena koje su u EU-u živjele ispod granice siromaštva bilo je preko 20 milijuna više od muškaraca.

Europski parlament dao je nekoliko snažnih izjava o rodnoj ravnopravnosti i energetskej tranziciji. U svojoj Rezoluciji od 17. veljače 2022. Parlament je priznao da se žene i dalje suočavaju sa strukturnim i kulturnim preprekama sudjelovanju u svim aspektima ostvarivanja energetske i klimatske tranzicije⁴.

Strukturni problemi zahtijevaju strukturna rješenja. Stoga se intersekcijski podaci i rodno osviješten pristup moraju odražavati u oblikovanju politika EU-a kako bi se suzbio rast rodno uvjetovanog siromaštva. Provedba europskog zelenog plana pruža priliku za ostvarenje obveze uključivanja rodne ravnopravnosti i intersekcijske perspektive u sve aktivnosti EU-a, uključujući u postupak izrade proračuna EU-a.

U izvješću se iznosi nekoliko mjera za borbu protiv rasta rodno uvjetovanoga siromaštva te se ponavljaju brojni pozivi Europskog parlamenta Komisiji da ispuni svoje obećanje o osiguravanju prijelaza na zelenu energiju koji odgovara svima.

I kao zaključak možemo ustvrditi da je osiguravanje socijalno pravedne zelene tranzicije apsolutni preduvjet za uspjeh zelenog plana i za ostvarivanje rodne ravnopravnosti u Europskoj uniji.

⁴ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-02-17_HR.html

PRIOLOG: SUBJEKTI ILI OSOBE OD KOJIH JE IZVJESTITELJICA PRIMILA INFORMACIJE

U skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku izvjestiteljica izjavljuje da je tijekom pripreme izvješća, prije njegova usvajanja u odboru, primila informacije od sljedećih subjekata ili osoba:

Subjekt i/ili osoba
European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (EUROFOUND)
-
Navedeni popis sastavljen je pod isključivom odgovornošću izvjestiteljice.

INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU

Date adopted	30.11.2023
Rezultat konačnog glasovanja	+ : 20 - : 2 0 : 3
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Isabella Adinolfi, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Margarita de la Pisa Carrión, Frances Fitzgerald, Lina Gálvez Muñoz, Radka Maxová, Johan Nissinen, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Maria Veronica Rossi, Christine Schneider
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Abir Al-Sahlani, Marina Kaljurand, Aušra Maldeikienė, Silvia Modig, Susana Solís Pérez, Pernille Weiss, Angelika Winzig
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 209. st. 7.	Helmut Geuking, Pär Holmgren, France Jamet, Grace O'Sullivan, Tomáš Zdechovský

**POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE
U NADLEŽNOM ODBORU**

20	+
PPE	Adinolfi Isabella, Fitzgerald Frances, Geuking Helmut, Maldeikiene Ausra, Schneider Christine, Weiss Pernille, Winzig Angelika, Zdechovský Tomáš
Renew	Solís Pérez Susana
S&D	Biedron Robert, Blinkeviciute Vilija, Gálvez Muñoz Lina, Kaljurand Marina, Maxová Radka, Noichl Maria, Ohlsson Carina, Picierno Pina
The Left	Modig Silvia
Verts/ALE	Holmgren Pär, O'Sullivan Grace

2	-
ECR	Nissinen Johan, de la Pisa Carrión Margarita

3	0
ID	Jamet France, Rossi Maria Veronica
Renew	Al-Sahlani Abir

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani